Den store guide til BLITZ

Af Nils Wille Christoffersen

Man får fuld kontrol over lyset med en ekstern blitz, men hvilken model bør du gå efter? Vi har inddelt funktionerne fra DE HELT NØDVENDIGE TIL DE MERE EKSOTISKE, så du lettere kan vælge. Og så fortæller vi, hvordan du får størst glæde af investeringen.

En ekstern flash er noget af det allermest udbytterige ekstraudstyr, som du overhovedet kan købe til dit system. Det giver en markant flottere belysning af dine hovedmotiver, når lyset fra omgivelserne er svagt eller falder forkert. Det gælder uanset, om du fotograferer inde en sen aften eller ude midt på dagen, hvor solens lys kommer bagfra eller fra siden. Her sikrer en blitz dig optimal eksponering af personerne i stedet for et halvmørkt område med tamme farver og utydelige detaljer.

Nogle gange er det selvfølgelig fint med intime portrætbilleder taget i skæret fra fx et stearinlys, men det er vigtigt at vide, at meget svagt lys også koster på detaljegraden. Kontrasten forsvinder, så fx øjenvipper bliver til grove klumper af sort i stedet for fine hår, hvilket selv et godt kamera med lav støj på høj ISO ikke kan redde. Her vil en ekstern blitz med lyset reflekteret fra loftet sikre dig helt anderledes klare detaljer.

Styr på ledetallet

Umiddelbart vil de fleste nok tænke, at det vigtigste ved en blitz er dens lysstyrke, angivet som det såkaldte ledetal. De dyre topmodeller byder ganske rigtigt på kraftigere lamper, der kan oplyse motiver længere væk end de billigere. Men faktisk vil de fleste sagtens kunne leve med en mellemmodel med et ledetal på 35 til 40. Det er rigeligt til at kunne

Blitzfunktionerne er inddelt i farvekoder fra grønt over gult og orange til rød alt efter, hvor vigtige de er.

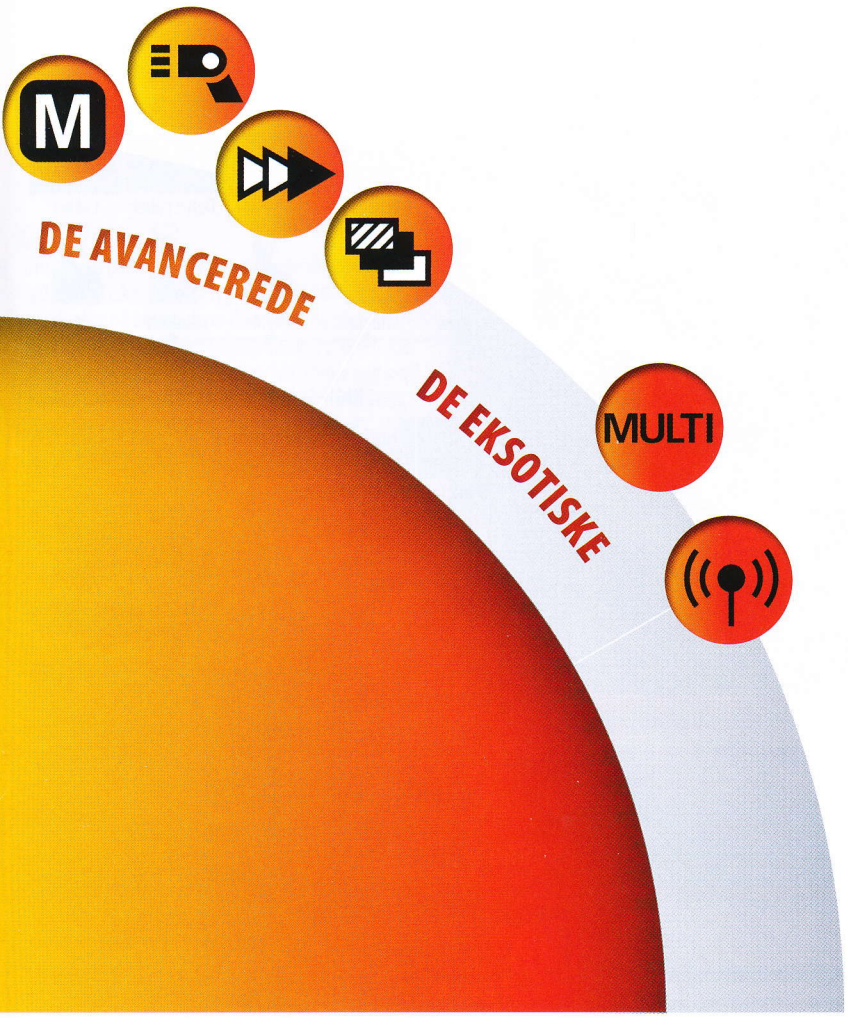

affyre en blitz op mod et hvidt loft og sikre velbelyste billeder. Det er først, hvis der er mere end omkring to meter fra flashen og op til loftet – som fx i en kirke – at man bør gå efter topmodellerne. De nyere kameraer gør det også lettere at nøjes med en blitz i mellemklassen – man kan jo uden problemer skrue et trin op for ISO og vælge fx 800 i stedet for 400, hvis man savner lidt power.

Det er dog vigtigt at vide, at rækkevidden af blitzlyset ikke fordobles, når man fordobler ISO eller åbner blænden et trin. Her skal man i stedet gange med 1,41. Så skyder man med en blitz, der har et ledetal på 40 og benytter ISO 200 samt F5.6, vil lyset række 10,1 meter. Øger du ISO til 400, vil lyset nå ud til 14,2 meter. Den kraftigere lysstyrke på de dyre modeller giver dig dog andre fordele under de mere krævende omstændigheder. De vil fx være klar til at affyre næste blitzglimt hurtigere end de billigere. Det er en fordel til action. Desuden kommer den ekstra power til sin ret, hvis man fx benytter den særlige funktion High-Speed-Sync, da den groft sagt sluger en del af det effektive lys.

I denne artikel gennemgår vi fordelene ved alle de spændende blitzfunktioner, så du får styr på, hvad der er vigtigt for dig. Funktionerne er inddelt med farvekoder, så det er nemt at se, hvad du behøver. Til sidst i artiklen viser vi modellerne i et skema, så du nemt kan vælge den helt rigtige. ■

Zoomfunktion

Derfor skal du have det:

Funktionen styrer, hvor meget blitzlyset spredes, så lyskeglen matcher den benyttede brændvidde. Uden zoom ville lyset blive spredt for meget eller for lidt, så du enten ville få mørke hjørner på vidvinkel eller for lidt lysstyrke på tele.

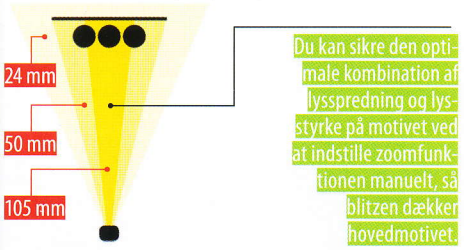

SÅDAN GØR DU:

På de fleste blitz indstilles zoomværdien automatisk efter objektivets valgte brændvidde. Det vises på blitzen med ikonet A for Automatisk. Hvis du selv vil indstille dækningen, så tryk på knappen Zoom. Drej så på blitzens indstillingshjul, og vælg den ønskede værdi, fx 50 mm.

Fleksibelt hoved

Derfor skal du have det:

Et flot blitzlys på portrætter kræver, at det ikke bliver affyret ind i ansigtet, hvilket giver tunge skygger og skinnende højlys i huden. Med et fleksibelt flashhoved kan blitzen affyres mod en hvid flade som fx loftet og give et blødt og flot lys.

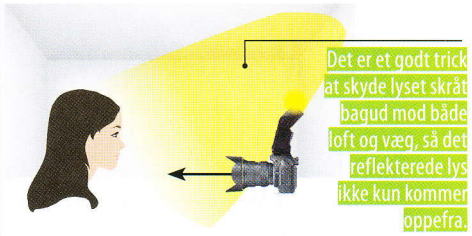

SÅDAN GØR DU:

Tryk på låsen på siden af flashhovedet, og vip det lodret opad. Sørg for, at lyset reflekteres fra en hvid eller lysegrå flade. Ellers får du farveskær med, og en mørkere nuance sluger for meget lys. Der skal være mellem en og to meter til loft eller væg, så lyset bliver både kraftigt nok og blødt.

Vidvinkelpanel

Derfor skal du have det:

Normalt dækker blitzen en brændvidde fra 24 mm, men bruges en ekstrem vidvinkel, så kan lyset spredes langt mere med et vidvinkelpanel.

SÅDAN GØR DU:

Du trækker det særlige panel ud fra blitzens hoved og vipper det ned, så det dækker fronten. Hvis din blitz har indbygget bouncekort, så skub det ind igen. Da lyset spredes meget, bliver lysstyrken lavere, så gå tættere på motivet.

High-Speed-Sync

Derfor skal du have det:

Der er mange situationer, hvor man vil opbløde skygger på hovedmotivet i kraftigt sollys, men en blitz kan ikke affyres med lukkertider, der er kortere end typisk 1/200 sekund. Man kan blænde ned til fx F16, men så ryger muligheden for at få en lækker, sløret baggrund. Løsningen er High-Speed-Sync, hvor blitzen affyrer mange korte flashglimt i stedet for ét kraftigt.

En blænde på F1.2 betød her en lukkertid på 1/5000 sekund, så det var nødvendigt at aktivere High-Speed-Sync, ellers var billedet blevet kraftigt overeksponeret.

SÅDAN GØR DU:

Tryk på den knap, der viser et lyn eller hedder SYNC, indtil symbolet med et lyn og H eller FP vises på blitzens skærm. Hos Nikon skal det vælges i kameraets menusystem. Vælg fanebladet Brugerindstillinger, så menupunktet e1: Flashsynk. hastighed, og vælg herefter 1/250 sek. (Auto FP).

Øverst er lukkertiden på 1/200 sekund, og blitzen affyres kun, når lukkeren står helt åbent. Med High-Speed-Sync nederst og en lukkertid på 1/5000 sekund udløses blitzlyset løbende, mens lukkeren bevæger sig. Det gør lyset svagere, så vær tæt på.

Master/slave

Derfor skal du have det:

Med flere blitz kan du belyse motiverne fra anderledes vinkler, hvilket især er en stor fordel til portrætter. En blitz kaldet Master sørger for at fjernudløse andre eksterne flash, der kaldes slaver. Alle blitz kan indstilles til at have forskellig lysstyrke, så du kan lege med belysningen. Kun de dyrere blitz virker som master.

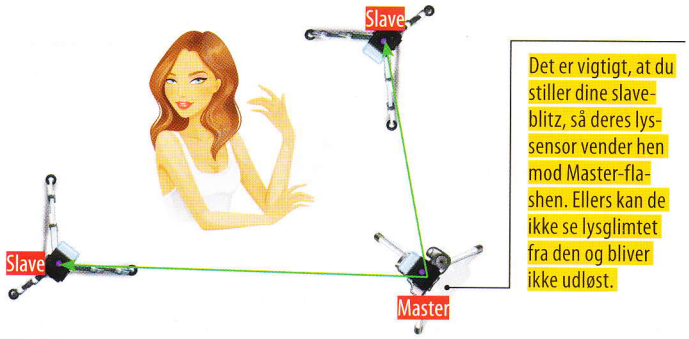

Det er vigtigt, at du stiller dine slaveblitz, så deres lyssensor vender hen mod Master-flashen. Ellers kan de ikke se lysglimtet fra den og bliver ikke udløst.

SÅDAN GØR DU:

Vælg først den blitz, der sidder på kameraet og skal være din Master. Nogle flash har en dedikeret knap, hvor du kan vælge Master. På andre skal du trykke på en knap – fx med to pile – indtil der står Master i displayet. Indstil på samme måde dine andre blitz, så de viser Slave. Hvis lysstyrken fra en blitz skal være stærkere eller svagere, så tryk på Gr på Slaveblitzen, og vælg en gruppe som fx A eller B. Nu kan du indstille eksponeringskompensationen for denne enhed alene.

Manuel lysstyrke

Derfor skal du have det:

Når du vil belyse meget kraftigt eller svagt – fx for at opnå effekter – så skal du kunne indstille lysstyrken helt nøjagtigt selv, hvor den ikke påvirkes af kameraets lysmåler.

SÅDAN GØR DU:

Tryk på knappen Mode, indtil der vises M på displayet i stedet for TTL. Nu indstilles lysstyrken manuelt i stedet for automatisk. Tryk på knappen -/+, og vælg den ønskede styrke, som fx 1/8 af fuld kraft.

Modellys

Derfor skal du have det:

Når du justerer belysningen til fx portrætter, er det en stor hjælp at få blitzen til at kaste et langvarigt lys på motivet med modellys, så du kan tjekke skygge og lysbalance.

SÅDAN GØR DU:

På de fleste modeller som fx Canon og Nikon aktiveres funktionen ved at trykke på kameraets dybdeskarphedsknap. Lyset affyres typisk i et sekund til halvandet for at undgå, at pæren bliver overophedet.

Synkronisering med andet lukkergardin

Derfor skal du have det:

Når man fotograferer motiver med lyskilder og benytter lange lukkertider på fx et sekund med blitz, vil den bevægelige del af motivet optræde i billedet foran lysstriberne. Det ser helt forkert ud og skyldes, at blitzlyset affyres i begyndelsen af eksponeringen. Med denne funktion affyres blitzlyset først til sidst under eksponeringen, så det blitzbelyste motiv placeres korrekt.

SÅDAN GØR DU:

Sørg for at have en lang lukkertid, der slører bevægelsen og lyskilder fra fx lygterne. Det klares som regel direkte på blitzen, hvor du trykker på Sync-knappen, indtil symbolet med de tre pile vises. Hos Nikon skal man i menusystemet vælge Synkronisering med bagerste lukkergardin, hvorefter ikonet REAR vises.

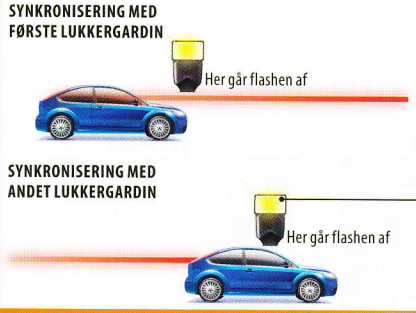

Bilens lys optages under hele den lange eksponering og optræder derfor som striber. Bilen fastfryses derimod af blitzens lysglimt, der skal affyres til sidst.

Blitzen har fastfrosset kvinden i et splitsekund, mens den lange eksponering derimod har givet lyskilderne en flot sløring.

Flashbracketing

Derfor skal du have det:

Det er ikke usædvanligt, at man skal justere lidt på blitzens eksponeringskompensation, før belysningen er perfekt. Med flashbracketing klarer dit udstyr arbejdet for dig ved at tage tre billeder, hvor blitzlyset varieres, så du kan vælge det bedste efterfølgende. Det er perfekt, når det skal gå hurtigt.

SÅDAN GØR DU:

Tryk på knappen FEB, indtil et ikon med tre overlappende firkanter vises. Du kan nu indstille, hvis stort springet i lysstyrke skal være mellem hvert skud. Hos Nikon skal du i menusystemet under punktet Indst. Af autobracketing vælge Kun Flash.

Stroboskop

Derfor skal du have det:

Hvis man ønsker at fastfryse samme motiv flere steder i billedet for at gengive en bevægelse i flere trin, så kan blitz med denne funktion klare opgaven ved at affyre et stroboskoplys. Det er flere lysglimt, der affyres under én lang eksponering. Det fungerer bedre end kameraets multieksponering, da motivet med blitzen bliver optimalt belyst i alle trinene, mens der kommer en spøgelseseffekt med multieksponeringer.

Eksponeringen varer et helt sekund, men hvert trin af bevægelsen er fastfrosset af blitzens lys i et splitsekund.

SÅDAN GØR DU:

Man får det bedste resultat ved at optage et lyst hovedmotiv mod en helt mørk baggrund. Vælg funktionen ved at trykken på knappen Mode, indtil displayet viser MULTI. Hos Nikon hedder det RPT. Du skal nu indstille antal udladninger, flashfrekvens i Hz og lysstyrken på blitzen.

Radiostyring

Derfor skal du have det:

Det kan give problemer at fjernstyre en blitz optisk via lysglimtet fra Master-flashen. Slaveblitzen skal kunne se glimtet, og det er ikke muligt, at den fx vender modsat af Master, står ude i meget kraftigt sollys eller er placeret bag noget som en væg eller inde i en softboks. Det løser radiostyring.

SÅDAN GØR DU:

Tænd alle dine blitz med radiostyring. Tryk på knappen med de to modsatrettede pile, indtil ikonet med radiobølgerne ses. Med samme knap indstilles, om blitzen skal være Master eller Slave. Dine blitz finder hinanden automatisk.